

ODCIAĆ (64) *vb pf*

o jasne.

inf odciąć (16). ◇ *fut* 1 sg odetnę (1). ◇ 3 sg odetnie (5). ◇ 3 pl odetną (2). ◇ *praet* 2 sg m -ś odciął (1). ◇ 3 sg m odciął (9). *f* odcięła (1). ◇ 3 pl m pers odcięli (3). ◇ *plusq* 2 sg m -ś był odciął (1). ◇ 3 sg m odciął był (1). ◇ *imp* 2 sg odetni (15). ◇ *con* 1 sg m bym odciął (1). ◇ 2 sg m byś odciął (2). ◇ 3 sg f by odcięła (1). ◇ [*impers praet* odcięto.] ◇ *part praet act* odciawszy (5).

Sł stp, Cn brak, Linde XVI – XIX w.

Tnac lub zadając cios ostrzem oddzielić część od całości lub to, co jest do czegoś przymocowane; abscindere PolAnt, Vulg, Mącz, Calag; amputare Vulg, JanStat; tollere Vulg, Modrz; resecare Mącz, Calag; praecidere PolAnt, Modrz; rescindere, scindere, secare, subsecare Calag; defalcare Calep (64) : ad vivum resecare, S żywym wespół odciąć, do żywego dojąc Mącz 377c; weźmi wężá iednego álbo co chcelz/ á odciawzý od głowy ná cztery pálce/ á tákiez od ogoná/ [...] wlož fámo mięfo w gárniec SienLek 62; Calag 3a, 5b; Calep 294b.

odciąć co (30): ielli bycię gorzýła ręka twoia/ odetni iá MurzNT Mar 9/42, Matth 5/30, 18/8, Mar 9/44; Leop Matth 5/30, 18/8, Mar 9/42, 44; BibRadz Matth 18/8; pálmową gáłas y z iágody odcięli BielKron 40; Enodare lignum. Sęki odciąć. Mącz 249a; RejPos 61; RejPosWstaw [110²]v; kazał Dawid młodzieńcom że ie pozábijáli/ y odcięli ręce ich y nogi BudBib 2.Reg 4/12; BudNT Mar 9/42; SkarŻyw 362; NiemObr 11; WujNT Matth 5/31, 18/8, Mar 9/43. Cf *odciąć co od czego; co komu; co czym.*

odciąć co od czego (3): FalZioł V 34; Cervicibus caput abscidit, Głowę od rámión odciął Mącz 372a, 300c.

odciąć co komu [w tym: sobie (1)] (5): dobywłý mieczá/ vderzył flugę naywyfzłfego káplaná/ y odciął mu vcho. Leop Mar 14/47; który Myrmylloni fampierzowi fwemu federpułz od przéfbice mógl odciąć. Mącz 300c, 164a; SkarŻyw 391; LatHar 720; żebyś dla niezdrowey ręki odciął fobie zdrowá dla lekárftwá owey KlónWor ded **3v.

odciąć co czym (1): Ku ktorey rzeczy lekarze maią mieć pewne naczynie/ Iako noże Klefzcze, haki/ y nozycze: czoby nimi takowe członki, albo richło odciąć albo oderwać. FalZioł V 34.

odciąć kogo [= wisielca] (2): flugá [...] flýszacz niezwykły kołat w komorze/ werwał fie thám/ y páná iuz wifzającego odciął GórnDworz Q8v; RejZwierc 101.

Szeregi: »odciąć albo oderwać« (1): FalZioł V 34 cf odciąć co czym.

»odrzczać albo odciąć« (1): gdybyś też vřrzał gáłas ćirniową ábo głogową/ á ona wyrofla s pięknego krzaká winnego/ [...] izażbyś iey nie odrzczał álbo nie odciął RejPos 172.

Przen (25) :

odciąć kogo, co (2): Ale Pan Bog [...] Odetnye y z dziedzictwem ten zły lud nyewftydliwy. LubPs dd; Oto dni przychodzą że odetnę rámię twoie y rámię domu oycá twego BudBib 1.Reg 2/31.

a) Wykluczyć, usunąć ze społeczności [kogo, co] (5) : Wfzelką látorośl ktora we mnie nie rodzi owocu/ odetnie iá WujNT Ioann 15/2, s. 368.

odciąć od czego (3): HistRzym [89]; iż ták wykłáł wiele kościołow/ y od ciálá iednego odciął SkarJedn 125; SkarŻyw 166.

W porównaniu (1): iam iest Wilhelmus Komes grzeŝny y niezbożny/ ktoregoś ty łuŝnie od ciála kościoła Bożego iako członek zarażony odciął *SkarŻyw* 166.

b) *Opuścić fragment tekstu lub cząstkę wyrazu [co] (3)* : Wielec rzeczy we wŝytkim Nowym Teŝtamenie odciął był y odmienił Márcion haeretyk *WujNT przedm* 15; *Aphereŝis*, kiedy piérwŝą literę odetną, *ut pro coⁿtemnere, temnere SarnStat* 1286, 1286.

c) *Zlikwidować, usunąć; sprawić, aby coś przestało trwać lub oddziaływać [co] (14)* : Czyli do końca miłofierdzie fwe odetnie *Leop Ps* 76/9, *Ps* 118/39; *GórnDworz* Aa5v; chcąc Bog przyczyny tyránŝtwa odciąć/ kazał áby bogáctwa Krolewŝkie były mierne *ModrzBaz* 75v, 144; Przeto/ iż ma złość/ twą káłkę odciął. *GrabowSet* I2, G4v; żeby [sędziowie] odciąwŝy ŝwary y vpory zbytnie, żeby ŝprawiedliwość nieodwłoczną czynili. *SarnStat* 45, 45.

[*odciąć kogo*: Żupy reformować, odciąwŝy wŝytki urzędniki niepotrzebne *PismaPolit* 189.]

odciąć od kogo (2): Raczi teŝ odciąć odemnie ŝromotę moię *WróbŻółt* 118/39; Fortele ty pohánbyone ŝwytá obłudnego/ Odetni ye miły Pánye odemnye nędznego *LubPs* aa6v.

odciąć komu [w tym: sobie (1)] (2): Tedy Wilk odciąwŝy ŝobie occáŝią ŝtráchu y boiáźni/ wŝytko bydło [...] wedle vpodobánia ŝwego drapał *Phil* R2; ábym odciął przyczynę tym ktorzy przyczyny żądáią *WujNT* 2.Cor 11/12.

odciąć czym (1): chciwa może odciąć roŝkofz nędzą *SzarzRyt* A.

d) *Unieważnić [co] (1)* : odciąwŝy inné/ które ŝie zdáły álbo bárzo obciężliwé/ [...] ieno tylko niżej nápiŝané vŝtáwy pochwaliliŝmy *SarnStat* 931.

e) [*Odjąć, odebrać [co]*: Tej wsi pomiaraŝ odcięto włok 17 do drugich wsi przyległych *ŝródłaEkMalb* II 22.]

a. *Przeciąć to, co łączy część z całością; concidere Vulg [co] (2)* : Tedy drabi odcięli powrozy tárczáne *BudNT Act* 27/32.

odciąć komu (1): Pan ŝprawiedliwy odetnie ŝzyię grzeŝnikom *Leop Ps* 128/4.

Synonimy: *oderznać, odkroić, odrzazać, odsiec.*

Formacje wŝpóŝrdzenne cf *CIAĆ*.

Cf **OBCIAĆ, ODCIĘCIE, ODCIĘTY**